

„FENEETTE MŰEMLÉK”, A PALÁNKI TEMPLOM
DÓM TÉRI ÁSATÁS 2014

Volt már Szegeden olyan időszak amikor „suttogott” a város. Most újra ezt teszi: miért fordult meg szabadtéri színpad, miért bontották el a dóm előlépcsőjét, mit keresnek, mit akarnak, minek forgatják fel a dómot, miért verik szét az altemplomot, miért helyezik át az oltárt, mi lesz az urnatemetővel, mire megy el ez a sok pénz? Mindenki kérdez és maguk adta válaszok is akadnak bőven...

Ha minden titok tudója nem is lettem a Fogadalmi templom rekonstrukciójához kapcsolódó régészeti munka révén, sok mindenről első kézből értesülhettem.

2014 nyarán a szabadtéri színpad kiszolgáló egységeinek és a dóm előlépcsőjének bontási munkái közben falmaradványok és középkori templom körüli temető részlete látott napvilágot.

Az előkerült falmaradványok egykor ezen a helyen álló Szent Demeter-templom, különböző korszakaiból ránk maradt falrészletek. Az 1925-27. között a Szent Demeter-templom bontásakor végzett régészeti ásatási megfigyelések alapján, Cs. Sebestyén Károly által meghatározott építési periódusok szerinti 3., 4. (4/c periódus), és 5. templom falrészletei láttak napvilágot. A feltárási terület nyugati oldalán az egykori, 15. század közepén épített templom északi falszakaszára ráépült barokk kori templom külső falkoszorúja, valamint a fal belső oldalán egy bordatartó pillér maradványai kerültek elő. A feltárási terület középvonalán, a mai utcaszinttől mért cca. 2,3-2,6 m mélységben, a 14. század végi, Zsigmond-kori poligonális záródású, nyújtott szentélyfejes templom apszisát és két külső támpillérét találtuk meg. A középkori szentély alapfalrészletét különleges belső építészeti megoldással teszik láthatóvá.

A templomfalak körül középkori sírok feküdtek. Összesen 28 temetkezési helyet tártunk fel, de – a középkori temetkezési szokások okán – ez jóval több emberi maradványt rejtett. A behatárolt temetőterület és a hosszú idejű használat okán a sírok sűrűn, egymást vágva helyezkedtek el, gyakoriak a rátemetkezések. A középkori temetkezési szokásoknak megfelelően a halottakat nyugat-keleti tájolással, koporsóban, hátton fektetve, nyújtott helyzetben, karokat többnyire a medencére hajlítva, mellékletek nélkül temették el. A sírok tájolása alapján két, egy ÉNy-DK-i és DNy-ÉK-i csoportot tudtunk elkülöníteni, melyek – a helyszínen tett megfigyelések alapján – időrendi eltérést is mutatnak.

A sírokból előkerült régészeti leletek viselethez tartozó fém tárgyak (övcsatok, ruhát rögzítő párizsi kapcsok, füles gombok) és ékszerek (ezüst, vésett díszű pecsétgyűrűk), valamint a koporsókhoz köthető szögek és deszka-maradványok. Több sírban megfigyeltünk a koponya körül fémszállal átszőtt, gyöngyökkel díszített pártamaradványokat.

LAJKÓ ORSOLYA PHD
régész
(Móra Ferenc Múzeum, Szeged)